

جایگاه مبهم یک جریان مؤلف

سینمای مستقل
در جشنواره فیلم فجر

احسان طهماسبی

حاصل ۴ دهه حضور سینمای مستقل در ادوار جشنواره فیلم فجر، بیش از آنکه دستیابی به جایگاهی روشن و پایدار و حضوری رسمی و غیرقابل حذف باشد، همواره معلق و به مثابه یک جریان غیرقابل تداوم بوده است. از این رو، بسیاری از آثار سینمای مستقل، از سوی داوران جشنواره، مورد کم لطفی قرار گرفتند و در تاریخ نگاری های منتقدان، از اغلب این آثار، با تعبیر «استثناهای موفق» یاد شده است. از سویی دیگر به جهت فقدان تفکیک نظری مشخص در دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰، بسیاری از فیلم هایی که در ادوار مذکور در گروه سینمای مستقل قرار می گرفتند، بنا بر باز تعریف امروزی، ذیل سینمای اجتماعی تعریف می شوند و در استمرار این جریان غیر نظام مند، در اواخر دهه ۷۰ و همینطور دهه ۸۰، برخی فیلم ها با فاصله گرفتن از سینمای جریان اصلی، با روایت های کم حادته و تمرکز بر زیست روزمره توانستند به جوایز فجر نیز دست یابند. اما از دهه ۹۰ به بعد، شکاف میان حضور این قبیل فیلم ها و جایگاه آنها در فجر عمیق تر شد و آثار پرهزینه ارگانی و همسو با سیاست های رسمی، بیشتر مورد توجه فجر واقع شدند.

بر مبنای قانونی نانوشته، معیار هایی همچون اهمیت مضمون بر فرم، ترجیح پیام بر روایت و احتیاط در ستایش از نگاه های شخصی و مسئله مند، معیار اصلی اغلب داوران این دهه قرار گرفت و در این شرایط، بدون حذف سینمای مستقل، امکان رقابت سالم و برابر از فیلمسازان این حوزه سلب شد.

از دیگر سو، بالاتکلیفی جشنواره در قبال سینمای مستقل در مرحله اکران، تشدید و بسیاری از این فیلم ها بعد از نمایش در فجر، از چرخه اکران حذف و یا در اکران محدود و بی اثر، پیوند میان فیلم و مخاطب را از دست دادند. این در حالی است که این سینما، بیش از هر جریان دیگری، برای بقا به دیده شدن و گفت و گو با مخاطب نیاز داشته و فجر به عنوان حلقه واسطه، می توانست به سکوی پرتاب این آثار و تثبیت جایگاه آنها در میان مخاطبان بدل شود.

فهرمائی برای نسل زد

گفت و گو با امیر احمد انصاری، کارگردان «مارون»

فهیمة پناه آذر

امیر احمد انصاری از دهه ۸۰ کار فیلم سازی را شروع کرد. او فیلم هایی چون «هاری»، «برگشت نا پذیر» و «شریک» را در کارنامه سینمایی دارد. نقطه عطف کارنامه این کارگردان «هاری» است که آن را در ۳۵ سالگی ساخت. این کارگردان ۴۵ ساله در ادامه مسیر خود، فیلم «خون مردگی» را در سال ۱۳۹۶ کارگردانی کرد و بار دیگر به سراغ فضایی اجتماعی و شخصیت محور رفت. تازه ترین اثر این فیلمساز «مارون» است که در این دوره از جشنواره به نمایش در می آید. فیلمی

«مارون» چطور ساخته شد؟

فیلمنامه ای که به دست من رسید یک فیلمنامه کامل بود. اینطور نبود که یک ایده یک خطی یا طرح باشد. قصه کاملی از طریق آقای مهدی صاحبی به من داده شد، خواندم و با توجه به این که قصه می تواند یک تریلر جاسوسی اکشن باشد، برایم جذاب بود. مهدی صاحبی تهیه کننده فیلم هم هستند و با توجه به داستان کامل که از آن خوشم آمد، قرار شد آن را جلوی دوربین ببریم.

«مارون» تولید بنیاد روایت فتح است. با توجه به

حضور این ارگان مشکلی در پروسه تولید فیلم نداشتید؟ اینکه این ارگان دخل و تصرفی در طول تصویربرداری داشته باشد؟

اگر هم نظراتی ارائه شده در مرحله نگارش بوده است؛ اما در مرحله پیش تولید و تولید دوستان نظری اعمال نکردند و تصویربرداری در ۶۰ روز انجام شد که البته روزهای پرکاری داشتیم.

این فیلم درباره هدایت الله طیب است که

به چمران جنوب معروف بود. بخشی از زندگی این شخصیت در آمریکا می گذرد. شما تصویربرداری خارج از کشور هم داشتید؟

ما قصد داشتیم برای برخی از سکانس ها برای تصویربرداری به خارج از کشور برویم؛ اما با توجه به اوضاع و احوال و همچنین وضعیت اقتصادی منصرف شدیم. چند پلان کوتاه گذری خارج از ایران را برپیمان فرستادند. اما تمام تصویربرداری در شمال کشور انجام شد. هدایت الله طیب در سال ۱۹۷۹ در دانشکده کشاورزی سنت پترزبورگ فلوریدا و در رشته مهندسی کشاورزی تحصیل می کرد. ما همه این سکانس ها را در شمال کشور

ساختیم و این کار سختی برای تمام عوامل بود، اما انجام شد. به طور مثال در بخش طراحی صحنه و لباس برای ۱۰۰ دانشجو در یک دانشگاه فلوریدا لباس طراحی کردیم و این لباس ها دوخته شد. این کار بسیار بزرگی است.

با توجه به پروسه تولید، کار پیش تولید و تولید فکر چقدر طول کشید؟

پیش تولید فیلم «مارون» ۲ ماه تولید کشید و تولید فیلم نیز ۶۰ روز بود و البته در طول تولید به شکل همزمان کار تدوین را هم انجام می دادیم.

از انتخاب بازیگران بگوئید و اینکه امیر حسین فتحی را

که ادامه دغدغه های اجتماعی او در قالبی پخته تر تلقی می شود. فیلم مارون سومین تجربه کارگردانی حرفه ای امیر احمد انصاری بعد از فیلم های هاری و خون مردگی است که روایتی از زندگی هدایت الله طیب، یک شهید از ایل بختیاری است. «مارون» درباره هدایت الله است که ریشه در ایل لر و خاطراتی عمیق از زمین و کشاورزی در یکی از روستاهای حاشیه رود مارون در استان کهگیلویه و بویر احمد دارد و در دانشگاه فلوریدای آمریکا تحصیل می کند. جمشید هاشم پور و امیر حسین فتحی در این فیلم بازی کرده اند و بازیگرانی از دیگر کشورها نیز در آن بازی می کنند.

چطور برای نقش اول انتخاب کردید. البته حضور جمشید هاشم پور نیز با توجه به همکاری هایی که از قبل با ایشان داشتید، قابل تامل است.

برای بازی در نقش هدایت الله طیب به بازیگری حدود ۳۰ ساله نیاز داشتیم که به لحاظ قد و هیکل نیز در نقش شخصیت اول قابل قبول باشد و شمایل یک قهرمان را داشته باشد. امیر حسین فتحی از همه لحاظ برای بازی در این نقش مناسب بود. از همه مهم تر امیر حسین فتحی به زبان انگلیسی تسلط کامل دارد و در فیلم به زبان انگلیسی صحبت می کند. برادر امیر حسین فتحی نیز ۹ سالگی در شیکاگو بوده و با توجه به تسلط او به زبان و بازی، او نیز از دیگر بازیگران فیلم است. آقای جمشید هاشم پور

نیز به ما افتخار دادند و در فیلم با ما همکاری کردند. من برای سومین بار است که با او همکاری دارم و مثل همیشه بهترین همکاری شکل گرفت. هاشم پور سوپر استار ۲۰ دهه ماست و حضورش برای ما غنیمت است.

علاوه بر بازیگران ایرانی، بازیگران ترک و

روسی هم حضور دارند؟

بر اساس کمپانی های فیلم بازیگران را انتخاب کردیم و پروسه انتخاب و قراردادها را تهیه کننده فیلم انجام می داد. ملیکا مبارکشینا (از روسیه)، سازه مشه ادریل (از ترکیه)، فیلیپ ساپرکین و... بازیگران خارجی ما هستند.

در سال های اخیر ساخت فیلم های

پرتره شهیدان جنگ و سرداران زیاد شده. در «مارون» هم به نظر زندگی یک چریک به تصویر کشیده می شود. چقدر سعی کردید از شعاری شدن فیلم فاصله بگیرید؟

«مارون» یک فیلم در ژانر تریلر سیاسی و اکشن است و با توجه به قصه ای که دارد، شعاری نخواهد بود. معمولاً فیلم های دیالوگ محور به سمت شعاری شدن پیش

می رود اما «مارون» اینگونه نیست.

فیلم تا ۶۰ دقیقه اول به زبان انگلیسی و زیرنویس است و صحنه های اکشن و جذاب زیادی دارد و ما سعی کردیم نسل جدیدی را که از تاریخ معاصر فاصله گرفته جذب فیلم کنیم. تلاش بر این است که قهرمان جذابی در «مارون» داشته باشیم.

فیلم در لوکیشن های مختلف فیلمبرداری شده؟

در شمال لوکیشن های متعددی داشتیم، تالش، بندرانزلی، رودبار، شهرک دفاع مقدس، شهریار و... در مجموع در «مارون» ۸۰ لوکیشن داریم.

«مارون» یک فیلم در ژانر تریلر سیاسی و اکشن است و با توجه به قصه ای که دارد، شعاری نخواهد بود. فیلم تا ۶۰ دقیقه اول به زبان انگلیسی و زیرنویس است و صحنه های اکشن و جذاب زیادی دارد و ما سعی کردیم نسل جدیدی را که از تاریخ معاصر فاصله گرفته جذب فیلم کنیم. تلاش بر این است که قهرمان جذابی در «مارون» داشته باشیم